

تحلیل و بررسی روند رشد دانش آموزان از نظر کلامی و گفتاری . کسب موفقیت در مسابقات کشوری

راحیل باصولی نویسنده مسئول^۱، مریم قاسمی فرد نویسنده دوم^۲
کارشناسی ارشد، رایانش امن، دانشگاه تهران
اداره آموزش و پرورش شهرستان دشتستان، دبستان سعدی^۲
r.basouli69@yahoo.com
۰۹۱۷۸۷۵۴۶۸۱

کارشناسی ارشد، شیمی کاربردی، دانشگاه فیروز آباد
اداره آموزش و پرورش شهرستان دشتستان، دبستان سعدی^۲
۰۹۱۷۱۷۳۳۳۳۹

چکیده

پژوهش حاضر با هدف تدوین برنامه آموزش توجه دانش آموزان با اختلال نقص توجه بیش فعالی دوره ابتدایی انجام شده است. در این پژوهش یک فراگیر از مدرسه سعدی شهرستان دشتستان مورد بررسی قرار گرفت که مشکلات گفتاری - عدم تمرکز بیش فعالی و سایر موارد دیگر در این دانش آموز مورد توجه قرار گرفت. در نهایت روحیه خودباوری و تقویت هنجارهای اجتماعی همراه با شرکت در جشنواره های ملی و مدرسه ای توانستم مشکلات این فراگیر را تا حدودی بر طرف نمایم.

کلمات کلیدی: هنجارهای اجتماعی، تقویت روحیه، تقویت خودباوری، اختلال یادگیری، رشد فردی.

Analyzing and investigating the growth process of students in terms of verbal and speech. Success in national competitions

Saadi Primary School, Dashtestan City, Bushehr Education, Bushehr Province, Iran

Abstract:

The present study was carried out with the aim of developing an attention training program for students with attention deficit hyperactivity disorder in the primary school. The student was noticed. Finally, with the spirit of self-belief and the strengthening of social norms, along with participation in national and school festivals, I was able to overcome the problems of this comprehensive to some extent.

Keywords: Social norms, strengthening morale, strengthening self-confidence, learning disorder, personal development.

(۱) مقدمه

اختلال یادگیری یک اختلال چالش برانگیز در حوزه روانشناختی و تعلیم و تربیت است. این اختلال که براساس چاپ پنجم راهنمای تشخیصی انجمن روان پزشکی آمریکا به آن اختلال یادگیری ویژه می گویند، نوعی اختلال در توانایی فرد، برای تفسیر کردن آنچه می بیند، یا می شنود یاربط دادن اطلاعات ورودی از بخش های مختلف مغز با یکدیگر است و شایعترین اختلال عصبی-رشدی در کودکان است. سه مشخص کننده آن شامل، نارسانویسی، نارساخوانی و حساب نارسا است. اختلال یادگیری ویژه یک اختلال تکامل عصبی با منشأ زیستی است که اساس اختلالات در سطح شناختی است و با نشانه های رفتاری همراه است. این اختلال یکی از شایعترین مشکلات کودکان و نوجوانان و علت مراجعه به روانپزشک، روانشناس و مشاور کودکان است (فاراوان و بیدرمن، ۲۰۰۵). (در بین کودکان استثنایی، تعداد افرادی که در طبقه اختلالات یادگیری قرار می گیرند از تعداد افراد سایر طبقات بیشتر است. در این راستا به اهمیت مهارت های زندگی برای مواجهه با مسائل و مشکلات زندگی روزمره و تأثیر آن بر بهبود زندگی فردی و اجتماعی و افزایش توانمندی افراد، باید توجه ویژه نمود. تا این موضوع در برنامه های درسی مدارس در اکثر نظام های آموزشی مورد توجه قرار گیرد. مهارت های زندگی اساساً یک مبنای رشدی اساسی را از خانوادگی، تحصیلی، اجتماعی و شغلی نیازمند به مهارت و کارایی در مهارت های زندگی دارد.) (Mantegh and Gholtash, 2020 (۱۹۹۹) (Ginter), در کشور ما آموزش مهارت های زندگی در مقطع ابتدایی با تالیف کتب کار دانش آموز و راهنمای معلم ارائه شده است؛ که در ابتدا این درس جزو برنامه ی کلاسی بوده سپس تدریس آن به ساعات پرورشی محول شده است. آموزش مهارت های زندگی، معلم و شاگرد را در فرایند پویای یادگیری شرکت می دهد. در این یادگیری، از شیوه های متفاوتی مثل فعالیت در گروه های کوچک یا گروه های دوتایی، بارش فکری، ایفای نقش، بازی، و بحث و مناظره استفاده می شود (Forouzesh, 2015) (Jahani, 2019) با این وجود، علی رغم ایجاد تغییرات عمیق فرهنگی در شیوه زندگی، بسیاری از دانش آموزان در رویارویی با مسایل زندگی فاقد مهارت ها و توانایی های لازم و اساسی اند و آموزش های سنتی و مرسوم در قالب یادگیری های درون مدرسه ای نتوانسته اند آن ها را در حل مسایل زندگی یاری کند. همین موضوع آنان را در مواجهه با مسائل و مشکلات زندگی روزمره و مقتضیات آن در حال و آینده آسیب پذیر کرده است.

۲) توصیف وضع موجود

در سال ۱۳۹۷ آموزگار دبستان سعدی بودم. در کلاس درسم دانش آموزی داشتم که از لحاظ گفتاری دچار اختلال بود. علاوه بر اختلال در تکلم موارد دیگری نظیر عدم تمرکز کافی، داشتن هوش متوسط رو به پایین و در عین حال تمایل به صحبت کردن بسیار در کلاس داشت به طوری که نظم کلاس را به هم می ریخت ولی این بین، نکته ای قابل تحسین بود آن هم توجه و تمرکز مادرش بر پیشرفتش بود. مادر این دانش آموز تمایل و تلاش قابل توجهی بر پیشرفت فرزندش داشت همین مساله من را به فکر فرو داشت تا به این فراگیر نیازمند یاری امداد رسانی نمایم. در گام اول تکالیف برای آموزش توجه پایداری در دو بعد دیداری و شنیداری تدوین شد. در بخش دیداری، تکالیف مرتبط با پیدا کردن شکل پنهان در زمینه و همچنین انجام آن داده شد. در بخش شنیداری، متن داستانی از بین کتاب داستانهای متناسب برای رده ی سنی ابتدایی انتخاب شد. (برای مثال داستان سه بچه آهو، داستان پول) که برای دانش آموز خوانده شد و در پایان دانش آموز باید به سوالهای خوانده شده جواب می داد. همچنین در قسمت دیگر از تکالیف شنیداری، فهرستی از کارها به وسیله ی پژوهشگر متناسب با سن و توان شناختی دانش آموز انتخاب شد. دانش آموز باید بتواند توجه خود را در حفظ کند. برای مثال هر گاه اسم حیوان خوانده شد، زنگ را فشار دهد و در بخش دیگر، تکالیف مرتبط با توجه انتخابی ارائه شد. تکالیف دیداری توجه انتخابی نیز از چند قسمت تشکیل شده است. در قسمت اول تکلیف، دانش آموز باید تفاوت های موجود بین شکل ها را پیدا کند. در قسمتی دیگر از تکلیف جاهای خالی وجود دارد که دانش آموز باید با انتخاب شکل مناسب آن را تکمیل کند. در قسمت بعدی تکلیف دیداری اعداد و مفاهیم ریاضی به کار برده شد. تکالیف بخش شنیداری توجه انتخابی نیز از چند قسمت دیگر تشکیل شد. در پس زمینه پخش شده و متن داستان همراه آن خوانده شد. در مرحله ی دشوارتر این تکلیف دو داستان همزمان خوانده شد و دانش آموز باید به داستان هدف (داستان آواز گنجشک ها به عنوان پیش زمینه ارائه شد و داستان برزگر و بلدرچین هدف بود).

۳- گرد آوری اطلاعات شواهد (۱):

در این پژوهش نخست کتاب ها، مقاله ها و پایان نامه های متفاوت در زمینه ی توجه و آموزش توجه از تاریخ ۱۹۹۷ تا ۲۰۱۷ با جستجو در پایگاه های اطلاعاتی جمع آوری شد. از بین ۱۰۰ مقاله پایان نامه و کتاب بررسی شده در ارتباط با توجه به منابع مرتبط با آموزش توجه تحلیل شدند. پس از نکات کلیدی مقاله ها یادداشت برداری شد. مطالب مختلفی که از مقاله های کتاب های گوناگون به دست آمد. در نگاه نخست بدون انسجام بود. هر منبع و نظریه ای به مضامین پایه سازمان یافته برای آموزش توجه به کودکان با اختلال نقص

توجه پیش فعالی یافت نشد. بنابراین نخست مضامین فراگیر، سازمان یافته و پایه شناسایی شدند و بعد سعی در ارتباط ساختن مطالب با موضوع مقاله اش شد.

۴- تجزیه تحلیل اطلاعات (یافتن راه حل):

امروز کودکان و نوجوانانی در مدارس تحصیل می کنند، که عموماً دچار مشکلاتی همانند اختلالات گفتاری و کلامی هستند. پس بررسی منابع های مختلف دریافتیم که این نوع اختلالات قابلیت کنترل و بهبودی دارد. این موضوع باعث شد با مطالعات بیشتر در این زمینه بنوانیم یکی از دانش آموزان مدرسه از نظر اختلالات گفتاری و کلامی رنج می برد در کنترل و بهبود این دانش آموز کمک کنیم. این ضرورت ایجاد شد که با نوشتن تجارب خودم به صورت یک مقاله از روند رشد و بهبود این دانش آموز تالیف کرده، این مقاله بتواند کمک کننده در بهبود سایر اختلالات دانش آموزان شود.

هر انسانی با استعدادها و توانمندی های بسیاری متولد می شود تا بتواند با رشد و شکوفایی، رسالت خویش را به پایان برساند. مطمئناً وجود حواس کارآمد می تواند دستیابی به نتیجه را ممکن کند. قدرت گفتاری از ابزارهای مهم است که می تواند فرد را برای ایفای نقش های اجتماعی همراهی کند و کیفیت زندگی را دو چندان کند بنابراین والدین باید نسبت به رشد کلامی فرزندشان دقت نظر داشته باشند تا در زمان طلایی، رنگ خطر های هشدار دهنده را تشخیص دهند و از ماندگاری عارضه ها نیز جلوگیری کنند.

- پاسخ به اولین صداها ، غرغه ها و حرکاتی که کودک ایجاد می کند.
- تکرار آنچه کودک می گوید و اضافه کردن کلماتی به آن.
- صحبت درباره چیزهایی که کودک می بیند.
- سوال کردن و گوش دادن به پاسخ ها.
- نگاه کردن به کتاب یا مطالعه آن.
- قصه گفتن.
- شعر خواندن و هم خوانی ریتم ها.

۵- انتخاب راه حل و اعتبار بخشی :

در جوامع و کشور های مختلف دانش آموزانی با اختلالات گفتاری و کلامی زیادی وجود دارند و از نظر روحی در بین سایر دانش آموزان عموماً برای پیدا کردن دوست دچار مشکل می شوند. ترد شدن از طرف هم کلاسی های دانش آموز باعث ایجاد افسردگی و مشکلاتی روحی و روانی در آن فرد می شود. و در مدارس ایران از این نوع اختلالات گفتاری و کلامی زیادی وجود دارد و بر اساس پژوهشات که انجام دادیم، توانستیم با طراحی یک روش جدید بتوانیم یکی از دانش آموزان مدرسه خودمان را از نظر مشکلات گفتاری و کلامی کمک و بهبود بدهیم.

اگر کودک در رشد زبان یا گفتار مشکل دارد ، با یک مرکز خدمات درمانی در مورد ارزیابی او صحبت کنید. اولین قدم مهم این است که بفهمید آیا کودک دچار کم شنوایی است. تشخیص کاهش شنوایی ممکن است دشوار باشد به ویژه اگر کودک فقط در یک گوش دچار کم شنوایی بوده یا دچار کم شنوایی جزئی باشد ، به این معنی که برخی از صداها را می شنود اما برخی دیگر را نمی شنود. یک متخصص رشد زبان مانند یک آسیب شناس گفتار - زبان، ارزیابی دقیقی برای تعیین نوع مشکل زبان یا گفتار کودک انجام می دهد.

به طور کلی ، یادگیری بیش از یک زبان، باعث اختلالات زبان نمی شود ، اما این کودکان ممکن است دقیقاً همان مراحل رشد کسانی که فقط یک زبان را یاد می گیرند را دنبال نکنند. توسعه توانایی درک و صحبت به دو زبان به میزان تمرین کودک در استفاده از هر دو زبان و نوع تمرین او بستگی دارد. اگر کودکی که بیش از یک زبان را می آموزد در رشد زبان مشکل دارد ، ممکن است نیاز به ارزیابی دقیق توسط متخصصی باشد که رشد مهارت ها در بیش از یک زبان را بداند.

۶- اجرای راه حل و نظارت :

- در این پژوهش تلاش کردیم از یک نمونه عینی، دانش آموز دچار اختلالات گفتاری و کلامی استفاده کنیم. در این پژوهش با رفع مسئله های ذیل انجام شد:

- الف) بهبود کلام و گفتار دانش آموز مورد هدف

- ب) تشویق و کمک برای رشد در بین دانش آموزان و هم کلاس های خود

- ج) شرکت دادن دانش آموز مورد هدف در مسابقات و جشنواره ها

با ارایه راهکارهای ذکر شده و انجام تکالیف هدفمند سعی در بهبود شرایط مذکور نمودم. داشتن یک دانش آموز با تمام خصلت های غیر قابل انکاری مانند اختلال در تکلم، عدم تمرکز کافی، داشتن هوش متوسط رو به پایین و در عین حال تمایل به صحبت کردن زیاد در کلاس درس و از همه مهمتر ایجاد رابطه عاطفی هدفمند توانستم تا حد قابل توجهی اختلالات مذکور را حذف نمایم.

۷- شواهد (۲) توصیف وضع مطلوب :

در این مرحله تکالیف مرتبط با توجه متناوب ارائه شد. این تکالیف از چندین بخش تشکیل شده بود. در بخشی از تکالیف دانش آموز باید همان طور که شکل خاصی را در سر دنبال می کرد تعداد شکل دلخواه را شمارش کرده و تغییر جهت را گزارش دهد. در تکالیف بعدی، دانش آموز به فرمان معلم شکل خاصی را در تصویر پیدا کرده و باز به فرمان معلم باید به دنبال شکل دیگری بگردد. در بخش شنیداری، دانش آموز زمان خواندن متن نخست برای کلمه خاصی باید زنگ را به صدا در آورد. در مجموع بعد از یک دوره تکالیف تکمیلی به سراغ گام بعدی رفتیم. یکی از تکالیف داده شده شعر نویسی بود. از فراگیران خواستم قطعه شعری با موضوع خاص بنویسند فارغ از هیچ گونه قید و بند ادبیاتی. فقط ذهن خود را باز گذاشته و هر چه به ذهنش آمد یادداشت نماید. فراگیر هدف شعری نوشت و جالب این جاست که مادر این دانش آموز شعر ذهن ساخته این فراگیر را در روزنامه به چاپ رسانید. تمام این عوامل محرک های برای تغییر جهش این فراگیر بود. همان سال جشنواره ای به نام جابر این حیان آمد. فراگیر مذکور با شنیدن این طرح به وجد آمد. با شوق و ذوق از طرح ح ذهنی خود صحبت می کرد وقتی اشتیاق او را دیدم خواستم نقشه ی ذهنی خود را روی کاغذ پیاده کند. طرح اولیه بسیار مطلوب به نظر می آمد. از او خواستم با کمک والدین خود طرح را ادامه دهد در میانه ی راه هر کمکی از دستم بر می آمد کوتاهی نکرده و همپای این شاگرد خوش ذوق پیش رفتیم. وسیله ی مورد نظر دستگاهی برای استلیزه کردن پاها برای محیط های بیمارستانی بود. بعد از اتمام طرح که نزدیک بهمن ماه بود به یکباره اتفاقی عجیب رخ داد و آن هم شرایط خاص و باور نکردنی کرونایی بود و خیلی

جالب است که سریعاً فراگیر مورد نظر طرح خود را با توجه به این شرایط هم سو ساخت. او توانست طرح خود را برای استرلیزه کردن دست ها به کار ببندد. طرح اولیه وارد داوری شد و توانست امتیاز مطلوب را کسب نماید و در نهایت با تلاش و پشتکار خود توانست اولین این جشنواره باشد.

۸- ارزیابی نهایی و اعتبار سنجی :

بعد از تلاش های زیاد، موفق به کسب مقام در جشنواره شد، آریای عزیز به تمام هم کلاسان و هم سن و سالانش به اثبات رسانید. وقتی که جلسه تقدیر و تشکر فرا رسید همه مات و مبهوت از کاری که آریا انجام داده بود او را تحسین کردند. آریا برند مدرسه و مقام آور جشنواره ای شد که هر کسی را توانایی پیروز شدن در این ماراتون را نبود. این تجربه به من آموخت با تقویت روحیه خود باوری و در هم شکستن هنجارهای نا مطلوب می توان بهترین بود. گاهی برای ایجاد انگیزه باید به یک بال شکسته در و بال داد. با شرکت در جشنواره های ملی و مدرسه ای می توان روحیه ی خود باوری را در دانش آموزان تقویت نمود.

۹- نتیجه گیری و پیشنهادات :

با کمک کردن به کودکان و نوجوانان در مقاطع مختلف می شود زمینه ساز رشد و ارتقا این افراد در سطح جامعه باشیم و مدرسه، و نهاد های مختلف می توانند بستر مناسبی برای این افراد از نظر تامین ابزار و وسایل مورد نیاز برای رشد و ارتقا باشد.

این نمونه که بیان شد، با کمک کردن های کوچک یک دانش آموز که از نظر اختلالات کلامی و گفتاری مشکل داشت بتواند موفقیت های بزرگی در سطح کشور به دست بیاورد. می توان در کلام آخر گفت؛ فعل خواستن، توانستن است یکی از بهترین جملات برای توصیف این اتفاق می توان دانست.

منابع :

Alfonso, V. C., Flanagan, D. P., & Radwan, S. (2005). The impact of the Cattell-Horn-Carroll theory on test development and interpretation of cognitive and academic abilities. *Contemporary intellectual assessment: Theories, tests*, (2nd), 185-202. Baddeley, A. D. (1997). *Human memory: Theory and practice*. Psychology Press. Baddeley, A., Eysenck, M. W., & Anderson, M. (2009). *Memory: Have*. Psychology Press. Evans, J. J., Floyd, R. G., McGrew, K. S., & Leforgee, M. H. (2002). The relations between measures of Cattell-Horn-Carroll (CHC) cognitive abilities and reading achievement during childhood and adolescence. *School Psychology Review*, 31(2), 246-262.

